

Dnes jsme respektovaným partnerem, s nímž i velké geologické služby počítají

Rozhovor s ředitelem České geologické služby Zdeňkem Venerou

Pane řediteli, vedete Českou geologickou službu již téměř 10 let. S jakou vizí jste do funkce nastupoval a nakolik se vám vaše plány podařilo uskutečnit?

Na pozici ředitele jsem začal pracovat v r. 2004. Moje vize byla, že ČGS musí být vůdčí institucí ve vědách o Zemi, skutečnou respektovanou autoritou, která je uznávána ve vědecké obci a současně je oporou státní správy v odborných záležitostech, jež je potřeba řešit a rozhodovat s využitím poznání, které nám geologické vědy přinášejí. Současně jsem měl představu, že budeme dál rozvíjet instituci, která je moderní, na výši doby jak technologicky, tak myšlenkově, a která bude atraktivní pro nejlepší pracovníky z našich oborů. S tím souvisela i moje silná motivace zvýšit podstatnou měrou ostudné platy, které pracovníci ve sféře výzkumu a odborné podpory státní správy pobírali. Dalším bodem bylo zvyšovat financování ČGS z externích zdrojů souběžně s příspěvkem MŽP jakožto našeho zřizovatele. Jednou z forem jsou i projekty v zahraničí, které kromě posílení našeho rozpočtu poskytují našim odborníkům mimořádně zajímavou práci a zároveň budují skvělé jméno České republiky a ČGS ve všech

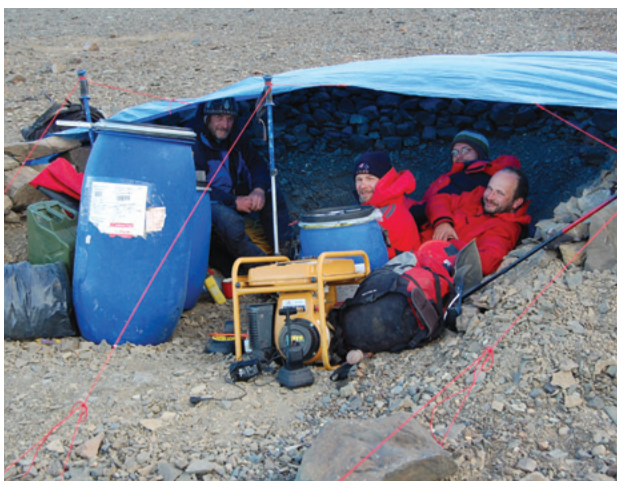
zemích, kde na těchto projektech pracujeme. Také jsem chtěl v ČGS dále rozvíjet geografický informační systém, moderní nástroj pro tvorbu prostorové představy o geologických poměrech zkoumaného území. Šlo mi o mnohem provázanější spolupráci geologů a specialistů na GIS, která obnáší i to, že pro terénní geology se stane používání GISu běžným postupem.

A konečně, do této funkce jsem nastoupil s představou, kterou jsem si vytvořil už během své práce na MŽP asi tak v roce 1998, že plnohodnotná a funkční státní geologická služba v sobě musí spojovat to, co tehdy odděleně vykonával Český geologický ústav a Geofond ČR. A to se od 1. ledna 2012 podařilo, fungujeme nyní společně pod hlavičkou České geologické služby.

A nakolik se tyto vize podařilo uskutečnit? Řekl bych, že se nám daří společně tímto směrem postupovat a za ty roky jsme mnoha úspěchů dosáhli. Myslím, že máme znatelně lepší pracovní podmínky než v minulosti, platy výrazně stouply, především díky projektovému financování, daří se zvyšovat kvalitu laboratorního vybavení, stále roste produkce související s výkonem státní geologické služby i čistě vědecká produkce, která nás v posledním

hodnocení řadí např. na první místo mezi výzkumnými organizacemi v resortu MŽP, na první místo ze 49 hodnocených státních příspěvkových organizací a na 22. místo z 508 hodnocených vědeckých institucí, jež zahrnují i vysoké školy a ústavy Akademie věd ČR.

Je to ale všechno běh na dlouhou trať, většina úspěchů přichází postupně a pomalu, až po létech úsilí a překonání mnoha frustrací. Občas jsem s něčím spokojen nebo z něčeho nadšen, nejčastěji, když se nám podaří získat projekt, který zajistí zajímavou, motivující práci a plat pro řadu našich lidí. Ale celkově je to nekončící cesta a pořád je před námi spousta věcí, které můžeme dělat lépe. Mojí hlavní vnitřní motivací je víra, že i státní organizace může fungovat moderně a efektivně, a také tak, aby se lidé nemuseli stydět za to, že v ní pracují. Já osobně jsem hrdý na to, že v ČGS s námi pracuje několik nejlepších českých badatelů ve vědách o Zemi, stejně jako vynikajících expertů, kteří zajišťují výkon státní geologické služby a kteří by se snadno uplatnili v komerčních geologických firmách.

... Nouzové ubytování při práci v terénu na Antarktickém poloostrově (foto J. Žák).

... Při geologickém mapování v Íránu, provincie Východní Ázerbájdžán (foto R. Vodrážka).

Jaké byly z vašeho pohledu nejdůležitější události týkající se naší instituce v roce 2012?

Rok 2012 je prvním rokem fungování znovu sjednocené státní geologické služby. Proces sjednocení a zahájení práce v tomto novém formátu proběhl v podmínkách enormního tlaku na snižování nákladů ve státní sféře. Spojení původní ČGS a ČGS – Geofundu do jediné instituce s sebou neslo i snížení pracovních míst celkově o zhruba 10 % a reorganizaci struktury a pracovišť. Jsem přesvědčen, že se nám podařilo vytvořit instituci, která má nyní silnější postavení, než měly předtím původní dvě oddělené organizace, a máme kompetenční záběr odpovídající geologickým službám všech vyspělých zemí. Díky těmto změnám jsme schopni zajišťovat všechny činnosti, které byly dříve vykonávány dvěma organizacemi se sumárně vyššími náklady. Obzvláště mě ale těší, že uplynulá doba ukázala, že se nám podařilo překonat obavy a určité animozity, které plánované spojení dvou organizací u některých pracovníků vyvolávalo. Vznikly nové propojené týmy lidí, které dokazují, že spolu mohou dobře spolupracovat bez ohledu na to, z jaké instituce jejich členové vzešli.

V tomto roce se nám podařilo získat dva nové projekty v zahraničí. V Etiopii je tématem mapování geologických rizik a hydrogeologických podmínek v oblasti východoafrického riftu a předávání našich metodik pracovníkům Geologické služby Etiopie. Další projekt je zahájen v Mongolsku, půjde o základní geologické mapování 1 : 50 000 a hodnocení nerostného potenciálu v západní části Mongolského Altaje. Nadále usilovně pracujeme na projektu Rebalance zásob podzemních vod, schváleném v rámci Operačního programu Životní prostředí – je naplánován na roky 2010–2015. Významnou aktivitou v tomto roce byla příprava expertního podkladu pro ministra životního prostředí, který si vyžádal pro rozhodování v problematice nekonvenčního zemního plynu z břidlic (břidlicového plynu) a podzemního zplyňování uhlí.

V současné době se státní rozpočet pro činnost ČGS neustále snižuje, jak se s tím vyrovnáváte?

Tento trend podfinancování výkonu státní geologické služby se skutečně stále zhoršuje. Jedním z kroků, kterými můžeme na tuto situaci reagovat, bylo právě snížení nákladů související se sloučením našich dvou organizací do jediné. Jinak pokračujeme v trendu získávání externího projektového financování z mnoha zdrojů. Grantová agentura ČR, Technologická agentura ČR, Operační program Životní prostředí, MŠMT, MPO, Operační program Přeshraniční spolupráce, evropský 7. rámcový program, Česká rozvojová agentura, Norské fondy. Narážíme ale na problém, na který upozornil audit českého systému výzkumu, vývoje a inovací zpracovaný britskou firmou Technopolis, a sice nedostatečnou výši institucionálního financování doplňovaného příliš vysokým podílem projektového financování. Tento stav sice motivuje k překotnému shánění projektů, dlouhodobě však

Pod Mt. Reece nad průlivem Prince Gustava,
Antarktický poloostrov (foto I. Soejono).

Polní kuchyně na okraji ledovce Victory, Antarktický poloostrov.
(foto N. Halls).

instituce destabilizuje. Naším cílem je tedy zajistit i adekvátní podíl rozpočtu skrze příspěvek zřizovatele, zejména získat peníze na udržení národní expertní kompetence v základním regionálním výzkumu území ČR, jehož součástí je i geologické mapování, v současnosti lépe řečeno vytváření systému geovědních informací ve 4D prostoru (3D + vývoj v čase) a jejich interpretace.

Lze říci, že ČGS je dvacet pět let po převratu víceméně na stejné úrovni jako západoevropské geologické služby?

Nebo stále ještě je co dohánět? V jakých oblastech?

Nutno představit, že ČGS, před r. 1989 Ústřední ústav geologický, si již tehdy udržovala renomé na světové úrovni. V současnosti jsme na mezinárodním poli respektovaným partnerem, s nímž i velké geologické služby počítají. Mohu to posoudit nejlépe v rámci našich aktivit v EuroGeoSurveys, kde hrajeme aktivní a významnou roli. Je ale pravda, že vyspělé západoevropské

nebo zaoceánské geologické služby nás stále inspirují. Jde např. o velké projekty zaměřené na 3D modely geologické stavby nebo obecně jejich schopnosti vést projektový management velkých mezinárodních projektů. Je ovšem také obrovský rozdíl v jejich investicích do infrastruktury a přístrojového vybavení i v provozních prostředcích. Na druhé straně si udržujeme komparativní výhodu spočívající v našich skvělých terénních geolozích, kteří prokazují, že jsou schopni provádět regionální syntetické práce na mnoha lokalitách po celém světě. Oproti např. skandinávským geologickým službám nebo polskému Státnímu geologickému ústavu ČGS také trpí soustavným podfinancováním výzkumu nerostných zdrojů. To je oblast zanedbávaná za posledních 20 let na všech úrovních, počínaje vysokoškolským vzděláváním. Až nyní, kdy si Evropská komise začala uvědomovat význam této oblasti pro rozvoj evropského hospodářství, nastává pomalé oživení a uvolňují se finance z evropských i národních zdrojů pro výzkum nerostných zdrojů.

Mgr. Zdeněk Venera, Ph.D., nar. 1965. Vystudoval ložiskovou geologii na Přírodovědecké fakultě UK a tlumočnictví a překladatelství (angličtina, ruština) na Filosofické fakultě UK (1990). Pracoval jako asistent na Katedře nerostných zdrojů a v Ústavu petrologie a strukturní geologie PřF UK. Ve své doktorské práci a během studijního pobytu na Imperial College v Londýně se zabýval deformací a stavbami granitoidů v magmatickém a pevném stavu na příkladech intruzivních těles z Českého masivu, variských masivů Mont Blancu a Aiguilles Rouges v externí alpské zóně a finských svekofenid. Od roku 1998 do roku 2003 byl ředitelem odboru geologie Ministerstva životního prostředí. Od roku 2004 působí ve funkci ředitele České geologické služby. V rámci mezinárodního systému Antarktické smlouvy zastupuje Českou republiku ve Výboru pro životní prostředí. V letech 2004–2005 absolvoval stáž Fulbrightovy komise na University of California v Davisu a v U.S. Geological Survey v Menlo Parku. V asociaci evropských geologických služeb EuroGeoSurveys byl zvolen prezidentem a členem exekutivního výboru v letech 2006–2009.